

M
Häyhtiön
Kivikautinen asuinpaikka
Kokemäellä
Kakkulaisten kylässä.

J. Sillio
v. 1921.

(2 karttaa).

Kertomus Kaivauksesta
Kokemäen Häyhtien Kivikaivon
Asuinpaikalla

v:sta 1921.

(Kertomukseen kuuluu kaivauksista laomus
ja luettelo 1981).

Paikkaa ovat ennen tarkastaneet
tai tutkineet J. Silio v. 1908 ja A.
Europaeus v. 1906, ja siltä on tullut
merkoinen joukko asuinpaikkoja löytö-
satak. museoon ja Kansallismuseoon
(Ks. top. arkistoon ja F.M. 1918, s. 18).
Europaeus on pitänyt mahdollisena,
että Kokemäenjoen alajuoksu on
ennen kulkenut tätä tietä, Häyhtien-
ojan laadsoa myöten, kunnes se
pohjoisessa suuremman maankoho-
misen kautta olisi uurtanut i:nellen
nykyisen väylänsä. Tämän johdosta,
ja samalla saadakseen lisäainekia,
sekä topografisia että arkeologisia,
erityisesti keramiikkalöytöjä, kävi
allekirjoittanut maisteri M. Kamp-
manin seurassa paikalla, toimittain
siellä myös pienempiä kaivant-
sia 4-7 p. heinäk. 1921.

Seudun topo-
grafia.

Mitä tulee seudun maan-
kielelliseen kehitykseen viimeisen
maankohoamisen aikana, on siitä
saattavissa jotakin hyvä käsitys
nykyään, kun topografiakartta
on käytettävänä juurenaolevasta
seudusta. Niistä käy selville, että
viimeisen kerran, jolloin Häyhtien
Seudun asuinpaikat ovat sijain-
neet meren rannalla, oli silloin
Kivin meri oli n. 38,4 m (=18

saskenia) korkeammalla kuin nyky-
ään. Tällöin muodosti alue Häyht-
tiöstä Kokemäen Kivikolle asti,
nim. Säpilänmutkan W-puolella,
saariston, josta oli isompia ja pie-
neempia, pitkäkkäitä, NW-SE-suun-
taisia saaria. Mautereen rannikolla,
Kapean merensalmen varrella,
sattuivat silloin Häyhtiön ja Korkea-
joen löytöpaikat ~~joita~~ joita
muutakin, sekä saariin- ja useampi-
ten samalla salmien varrella -
erin. Pihlavan, Lähteenmäen ja
Arnonkan Kivikentien löytöpaikat.

Tuon merenpinta oli alennunut
34 metriin (= 16 sask.), pistäytyi
meri ^{villi} noin kilometrin levyisenä
lambena Pitkänjärven seudussa tuo-
leesta Kaakkoa kohti, ja ^{Häyhtiön} ~~takes~~ kaikki
Korppaan kohdalle ^{pistäytyi} ~~merenlahti~~
~~edellämäiset~~ ~~asuinpaikat~~ sijaitti-
vat ~~Levijärvessä näin.~~
~~vat nyt kaubana merenraunastin.~~

Tämän aiemmin oli Pitkänjärven
seudusta aina Kokemäenjoen Kivikolle
asti käynyt salmi. Tämän kivistä
alkoi sen kohdalle uuskantua joki-
uoma (Pitkänjärven ja Äimälän vä-
källä juoksee Kartan mukaan
nykyään joki, joka kuitenkin muo-
dosta bifurkationin Keskikohdalla).
Samoin alkoi jo varhaisemmin muo-
dosta nykyinen Häyhtiöjoja,
jonka laaksoa kuitenkin eroitti
Kokemäenjoen laaksosta Kynsihaapas
jokea Kokemäenjoki ei päästy
virtaamaan Häyhtiön näin. Häyhtiön

joki on ennen, äyräistä päättävien, aluet
tähän leveämpinä, muodostaen koski-
paikan Alkonniittyjen ja Häyhtien-
korven välille, maantien W. tai SW-
puolelle. Kosken yläpuolella ei voi
olettaa järveä, sillä riittävää kynnys-
tä sille ei näytä olleen olemassa.

Näin ollen ovat Häyhtien asuin-
paikat aikanaan, merenpinnan ollessa n.
38 m. korkeammalla kuin nykyään, si-
jainneet merensalmen ja tähän jälkeen
^{matalaan} merenlaadun rannella. Tällöin oli-
vat asuinpaikat tietyksi soveliaita
kalastuksen harjoittamiseen, ~~mutta~~
tähän ei ^{oli vielä} ~~enää~~ ollut tilaisuuksia
^{niilloin} kuin pienessä Häyhtienojen
sen jälkeen kuin merenpinta oli
alennunut 34 metriin, ^{mutta sen jälkeen} ~~mutta~~ ~~vaik.~~
asuinpaikoilla oli turvaututtava etä-
sijassa maanröykkykseen, edellyttäen
että niillä asutus edelleen jatkui.

Kaivaus. Europaes oli korkeavauksissaan
tullut siihen käsitykseen, että kai-
vauksen jatkaminen varsinkin näiden
IV korkeavausalueensa ympärillä voisi
antaa aineista löytöpaikan iän
määräämiseksi. Sen vuoksi ryhdyttiin
tälle paikalle — Koivulan ja Hankosen
välillä, maantien W. puolella, Sanki-
Kujan seudusta — pienempään kai-
vaukseen.

Maanlaatu oli heikon kumus-
kerroksen alla hienoa, ruskeata hiettaa,
joka oli samalaista kuin kivikauden
asuinpaikoilla yleensä, s. o. paikoin
hiili- tai Turbogresäkkeitä sisältävää,

ylleensä liikkaisen ruskeata, ensimmäinen
tai vähemmän "liikavaa" eli "vakevaa"
Kulttuurimaata, missä löytöjä tavattiin
aina lähes 1/2 m syvyyteen.

1. Kaivaukskohdalla I linjalla löytyi
siellä täällä kvartsin siruja, jotka
istutettu kivun sirpale, kovasin, kiomen
pala ja saviastianpalasia. II linjalla
oli Kulttuurimaata keikkoo (munan mäs-
tempi reikä oli 3. ruudalla); löytöjä
tulsi kiinnikivilevyä kappaleita, kovasin,
kiviaseita vartypää, kvartsin sirpa-
leita, joitakin vuorilajin iskoksia
ja saviastian murenia. III linjalla tuli
esille liikaista maata ympäröivän kaaren
(^{2 m. lapinmittailla}) alalla yli 1/2 m syvyyteen
asti (ruudalla III:14 oli hiilipesä
niinkuin maalun sija lähes yhtä
syvästi). Tätä ei voi pitää kodan-
sijana, vaan lienee siinä ollut joku
rostakuvoppa ja sittemmin tulestyd-
-ilman murttamalaista kiveystä. Sy-
vänteen lähistöllä löytyi koko run-
saasti kivihauden esineitä, m. m.
kirves, kovasin ja kvartsinen istu-
kivi ynnä saviastian palasia.

2. Kaivaukskohdalla (Kampmanin
Kaivauksessa) oli 4-7 m vanhoisen
mumukerroksen alla siellä täällä
Tummin Tunkatäpliä, ilman kesti-
näistä yhteyttä, kiviä n. 10 m
syvyydessä, paitsi 3 reikää, jotka
ulottuivat 40-60 m syvyyteen.
Löytöinä saatiin kvartsin ja vuori-
lajin iskoksia ynnä saviastianpalasia.

Puheenaoleva kaivauskohde muodotti
~~muodosti~~ hylkimäkeä alan, jonka
länsipuolisessa, runsaasti 15 m² laajui-
sessa osassa Turpeen alla havaittiin
Nokimaa. Kun Turve koko ^{työn} alueelta
oli poistettu, näyttöä ^{nokimen} se olevan
neuvosenkengän muotoinen, läpimi-
tultaan n. 2 m. Keskellä oli tavet-
lista likaista kulltuurimaata ja
ryppäillä samoja pirttimäisiä alasia.
Nokimaa loppui n. 20 m syvyy-
dessä ja likainen maa alkoi
40 m syvyudessa. Löytöjä tuli
vain saviastianpalasia keskikoh-
dalla pohjasta. Paikalla on ollut
ehkä tilapäinen Kota-asunto tai
miksi van esim. puolipyyreä
Tuulensuoja.

Kaivausesta kävi siten sel-
ville, ettei pitempiaikuisia väkven-
jaa kivikauden asutusta ainakaan
tällä paikalla ole ollut. Kun py-
ryvämpä, s.o. kivistä ladottuja Tuulen-
suoja ei ollut, kun kulltuurimaa
enimmäkseen oli heikonlaista ja
löytöjä, etenkin saviastianpalasia tuli
esille verrattain vähän, voi arvella
tällä paikalla vain kesäiseen aikaan
asutun.

Kulltuurimaa Löytöpaikalla aikanaan val-
ja asuinpaikinnutta talousmuotoa eivät löydöt
kannikka. valaise, koska näistä esineistä
eivät suorastaan viittaa kuin Euroopan
sen saamat suunnat (kuten
kö olleet talvikalustukseen - pyvi-
onkin - kuuluneita?) ja ehkä ne

suiponsoikeat reikäkivet, joita on ennen
tutkussaan (metsästysasista).

Kuultuurimuodon puolesta liit-
tyy jatkka nyt saatuun kiviesineiden
aineksen ja muodon sekä saviasti-
an puolesta lähinnä länsiseuna-
laisiin asuinpaikkoihin. Eruptiiviset
tiiviit vuorilajit ovat yleisiä, ja yh-
teyteen vasarakiivestkuultuurin kanssa
viittaa diabaasista eli plagioklaasi-
porfyryista tehty kokonainen kiviesine
(7981:11). Kiivestmuodoista on kaksi
proikkileikkaukseltaan soikeita, siis
verrattain varhaisia (Monteliusin II ja
III periodin rajalla); vähän myöhem-
pi on edellä viitattu kiviesine^{4. n.}.
Saviastian palasista on osa huokais-
ta savaa, samaalaista kuin n. s.
Uuskelakeramiikassa, mutta toinen osa
on saventaadultaan tiivimpää ja
kujempaa, muistuttaa esim. Mas-
tarokeramiikasta. Koristena on ma-
lemmista isompia ja pidempia keop-
pia. Astiamuoto on jostensuulta
suora ja tasavartinen, viitaten verrattain
varhaiseen aikaan. Näin ollen näyttää
että pääosa nyt saaduista löydöistä
kuulisi ehkä III periodille, jona-
sen alkupuolelle.

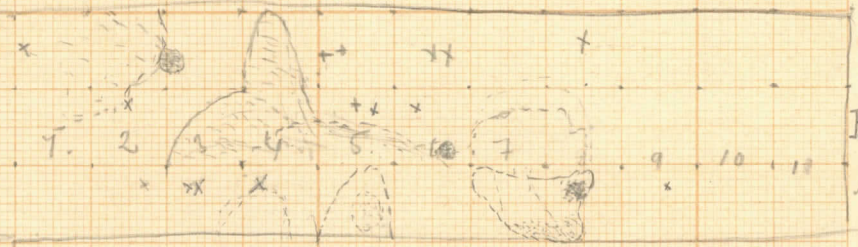

1. Kaivauskoti

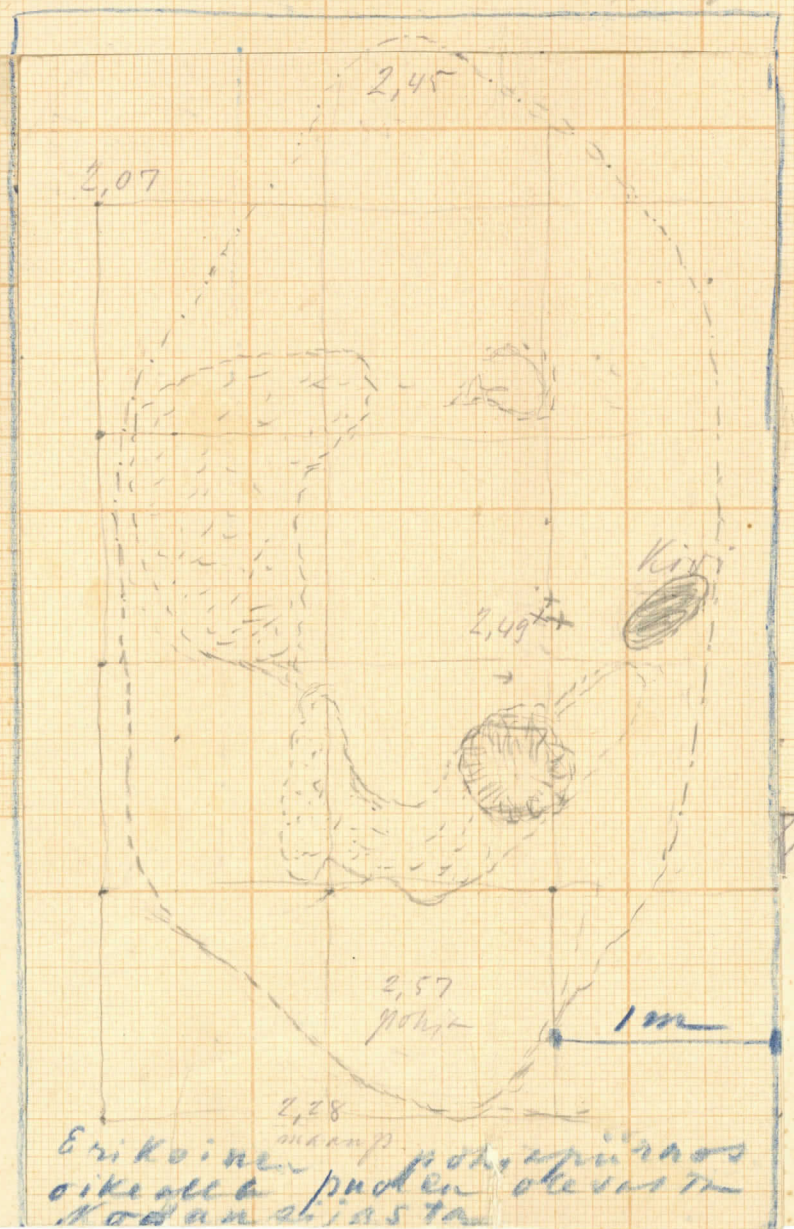

2. Kaivauskoti

Kampmanin Kaivaus

J. Siltion ja
M. Kampmanin
Kaivaus Häyhtiössä
Koi valan ja Hankosen
välillä
vähimällä
maalla W-puolella
4-C/VII LI

19/56 maapinta syövyys
 1) 20m - 1. 1.74
 2) 5" - 2. 1.66
 25" - 3. 1.63
 30" - 4. 1.65
 35-40 - 5. 1.70
 20-30 - 6. 1.77
 20 - 7. 1.78
 40-50 - 8. 1.82
 45 - 9. 1.79
 ei kai-
 utta. { 10. 1.83
 11. 1.78

maapinta
 sarjast. p. n. 25 sm syvältä
 tumma kulta kivi
 40 sm syvyydessä
 tumma kulta maastosta syvemmällä
 pieneksi kuopanteeksi (d. 30 sm) 60 sm m.
 sariast. palat n. 35-40 sm syvältä
 tumma kulta
 kivi 50 sm
 kinkkalehdyksi sieltä ja
 syövytyksestä
 täältä epäselviä iskin
 liuskkoja
 4-9 al maa kulttuuriker-
 roksen alla hieman hiekkaa
 1-4. Sorasta hiekkaa.

B
 1. 1.62 8-15 sm
 2. 1.59 " "
 3. 1.56 25 sm
 4. 1.53 " "
 5. 1.58 " "
 6. 1.58 " "
 7. 1.61 " "
 8. 1.56 syv. 65 sm
 9. 1.55 8 sm
 Maan väri tuppaa
 alla pää asiassa
 värillään maa.
 Väli 7-8 paikka
 pölysiin musteen
 tumma kulta 6-4 leppä
 20 sm syövytyksellä
 6 kalvalla pieni kappale, pal-
 löstys hiiltä kokonaisuudessaan 65 sm

1 1.50 7
 2 1.44 15
 3 1.39 12
 4 1.38 10
 5 1.33 10
 6 1.31 10
 7 1.29 15
 8 1.36 20
 9 1.38 13
 Maan väri värillään
 värillään hieman m.
 5 7 sm
 maassa laatu
 on hiekkaa

Kampuran kiventörsin
 4-7 m huuuskerros, josta
 alla tummista natti tuppaa
 tuppaa, ihon yhteyttä,
 näviten n. 10 sm. Syvemmällä
 joutii 3 ~~Kampuran~~ reikää,
 jotka ulottuvat 40-50 sm:n
 syvyyteen. Löyettiin kvartsi
 ja vuorileijon iskeksi ymmä-
 rävastion palatin.